

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย

การใช้ภาษาในรูปของสุภาษิต คำพังเพยและสำนวน เป็นเรื่องของการกล่าวเชิงเปรียบเทียบ หรือเป็นความหมายที่ไม่ตรงตามตัวอักษร (ความหมายโดยนัย หรือ Secondary meaning) (บุญผา ทวีสุข, 2530 : 115)

สำนวน คำพังเพยและภาษิต มีลักษณะเป็นถ้อยคำ วลี หรือประโยคที่มีความหมายไม่ตรงตามตัว แต่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในหมู่คนที่พูดภาษาเดียวกัน ถ้าใครเคยถึงวลีหรือถ้อยคำเหล่านั้นขึ้นมา ก็มีผู้เข้าใจความหมายได้ทันที

สำนวนที่ใช้กันมานาน มักจะเป็นวลีหรือเป็นประโยคสะสรวลคมคาย คำพังเพยก็คือสำนวนในความหมายที่เป็นเชิงเปรียบเทียบเท่านั้นเอง แต่เป็นสำนวนที่ชาวบ้านใช้กันติดปากและมักจะพูดสลับๆ กันมาจนแพร่หลาย สำนวนใดชาวบ้านพูดติดปาก สำนวนนั้นก็มักเป็นคำพังเพย คำพังเพยมักจดจำกันง่าย ก็เพราะเป็นคำที่มักคล้องจอง กะทัดรัด พังไฟเราะคมคาย

ส่วนภาษิต มีความหมายตรงตัวอยู่แล้วว่า เป็นถ้อยคำที่ดั่งงาม ที่สั่งสอนได้ ผู้เขียนภาษิตย่อมตั้งใจจะสอนหรือเขียนถ้อยคำที่เป็นคติสอนตนได้ (ยูพา สงศิริ 2525 : 98)

สำนวน ภาษิตและคำพังเพย เป็นถ้อยคำที่นำมาใช้ให้มีความหมายต่างไปจาก ความหมายเดิมของคำนั้นๆ สำนวนนั้นแม้จะแปลความหมายคล้ายๆ กับความหมายของคำเดิมที่นำมาประสมกันแต่ก็ไม่เหมือนกับความหมายเดิมทีเดียว ส่วนมากจะมีนัยหรือความหมายแฝงที่เจ้าของภาษาเท่านั้นจะเข้าใจได้ลึกซึ้ง และเลือกใช้ได้อย่างถูกต้อง

การใช้สำนวนเป็นการใช้ภาษาให้เกิดรส ซึ่งยากกว่าการใช้ให้เข้าใจความหมาย ธรรมดาผู้ที่สามารถเลือกใช้สำนวนให้เหมาะแก่ความได้ นับว่าเป็นผู้ใช้ภาษาได้ออกกรส คือได้ทั้งอรรถและรสพร้อมๆ กัน (กาญจนา นาคสกุลและคณะ, 2521:248)

ภาษิต (ในที่นี้มีความหมายรวมถึง คำพังเพยและสำนวน) หมายถึงคำกล่าวที่สืบทอดกันมาตามประเพณี ตามรูปที่ปรากฏ ภาษิตบางบทอาจขาดหน่วยประโยคไปบ้าง แต่โดยทั่วไปภาษิตมักมีรูปเป็นประโยค ภาษิตบางบทมีลักษณะเป็นการกล่าวตรงๆ มีความหมายตามรูป เช่น ยามสบายก็ใช้ ยามใช้ก็รักษา แต่โดยมากภาษิตของแทบทุกชาติ มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ (metaphor) เช่น เล่นกับหมา หมาเลียปาก

ภาษิตอาจถูกนำมาใช้เพื่อการใดการหนึ่ง เช่น เพื่อสั่งสอน ประชดประชัน ล้อเลียน เยาะเย้ย เพื่อแก้ตัวหรือออกตัว ภาษิตส่วนใหญ่ไม่มีใครทราบที่มา อาจมีใครคนหนึ่งคิดขึ้นก่อนคนอื่นเห็นว่คมคาย ให้ความหมาย รู้สึกได้ดี ก็นำไปใช้บ้าง ความเปรียบเทียบที่ใช้ในภาษิตมักเปรียบเทียบกับสิ่งที่ปรากฏในสังคมของผู้ใช้ภาษิตนั้น

ภาษิตมีลักษณะเหมือนข้อมูลทางคติชนประเภทอื่น ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามท้องถิ่น ทำให้ภาษิตที่มีความหมายเดียวกันมีหลายสำนวน ตามหลักวิชาคติชนวิทยาแล้วถือว่า ทุกบทเป็นสำนวนที่ถูกต้อง มีความสำคัญเท่ากัน

เมื่อนำภาษิตของชาติต่างๆมาเปรียบเทียบกันก็อาจพบว่ามีภาษิตบางบทที่คล้ายๆ กัน บางทีก็สับสนทราบไม่ได้ว่าเป็นการหยิบยืมกันหรือมีความคิดตรงกัน

เนื้อหาของภาษิตมักสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ ของคนที่ใช้ภาษิตนั้นเสมอ ถ้าศึกษาเปรียบเทียบของชาติต่างๆกันต่างๆก็จะมี ทัศนะบางประการที่แต่ละถิ่นแต่ละสังคมเห็นไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นกับพื้นฐานทางสภาพแวดล้อม ประวัติความเป็นมาของสังคมนั้น (ประคอง นิมมานเหมินท์ ,2526:41-44)

ภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย มีความสำคัญต่อการพูดและการเขียนภาษาไทยมา ช้านานเรามีถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนอยู่มากมาย ทั้งสำนวนโบราณและสำนวนสมัยใหม่ ซึ่งแสดง ให้เห็นว่าวัฒนธรรมการใช้ภาษาของเราเจริญก้าวหน้ามาก มีการประดิษฐ์ถ้อยคำสำนวนขึ้นใช้ใน ความหมายต่างๆ โดยไม่ต้องพูดกันตรงๆ ซึ่งอาจอธิบายกันยาวกว่าจะเข้าใจกันได้ แต่การใช้ สำนวนจะทำให้เราเข้าใจกันได้ทันที เช่น สำนวนโบราณว่า เฒ่าหัวงู ทุกคนฟังแล้วเกิดความเข้าใจ ว่าหมายถึงคนแก่ที่ไว้ใจไม่ได้ ชอบหลอกเด็กสาวๆ หรือสำนวนสมัยใหม่ว่า เบี้ยว ก็ หมายถึงคดโกง จะเห็นได้ว่าการใช้สำนวนจะทำให้เราเข้าใจความหมายของคำพูดได้ลึกซึ้งและ รวดเร็วขึ้น และทำให้การพูดคุยกันของเราออกรสชาติมากยิ่งขึ้น แม้ในการเขียนก็จะทำให้ ข้อความนั้นน่าสนใจมากยิ่งขึ้น (ไชยศิริ ปราโมทช ฒ อยุธยา,2529:197)

กล่าวโดยสรุปแล้ว สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียง,โวหาร บางทีก็ใช้ว่า สำนวน โวหาร,คดี เช่น ปิดสำนวน,ถ้อยคำไม่ถูกต้องไวยากรณ์ แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ หรือหนังสือแบบหนึ่งๆ ลักษณะนามใช้เรียกข้อความรายหนึ่งๆ เช่น ข้อความสำนวนหนึ่ง บทความ 2 สำนวน (ราชบัณฑิตยสถาน,2525:805)

ภาษิต หมายถึง คำกล่าว ตามศัพท์เป็นคำกลางๆ ใช้ทั้งทางดีทางชั่ว แต่โดย ความหมายแล้วประสงค์คำกล่าวที่ถือว่าเป็นคติ (ราชบัณฑิตยสถาน,2525:608)

คำพังเพย หมายถึง คำกล่าวที่กล่าวไว้ให้ตีความเข้ากับเรื่อง (ราชบัณฑิตยสถาน ,2525:580)

ความหมายของภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย

ความหมายของภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทยต่อไปนี้ ยึดความหมายใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 โดยเรียงลำดับตามตัวอักษร เหมือน หลักการใช้พจนานุกรมทุกประการ

ก

1. ก ข ไม่กระดิกหู ว. เรียนหนังสือแล้ว อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
2. กงเกวียน กำเกวียน เวิร์นของเวิร์น กรรมสนองกรรม เช่น ทำแก่เขาไว้อย่างไร เขาทำแก่ตนอย่างนั้น เป็นกงเกวียนกำเกวียน, การหมุนเวียนไปตามสภาพ เช่น อันทุกข์โศกโรคภัยในมนุษย์ ไม่รู้สุดสิ้นลงที่ตรงไหน เหมือนกงเกวียนกำเกวียนระไวจงหักใจเสียเถิดเจ้าเขาวมาลัย (สุภาษิต สุนทรภู่)
3. กบเลือกนาย ต้องการเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาอยู่เรื่อยๆ
4. ก้มหน้า ก. จำทน เช่น ต้องก้มหน้าทำตามประสาชาก
5. ก้มหน้าก้มตา ก. ทำโดยไม่มองดูสิ่งอื่น , ทำโดยตั้งใจ เช่น ก้มหน้าก้มตาทำไปจนกว่า จะสำเร็จ
6. กระชังหน้าใหญ่ ว. จัดจ้าน , ออกหน้ารับเสียเอง เช่น แม่กระชังหน้าใหญ่
7. กระเซอกันรั้ว ว. สู้ยสู้สู้ ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ ขาดการประหยัด
8. กระด้างกลนไฟ น. หญิงที่แต่งงานมานานหรือผ่านผู้ชายมามากแล้ว ย่อมรู้จักชั้นเชิงการปรนนิบัติและเอาอกเอาใจผู้ชายได้ดีกว่าหญิงที่ยังไม่เคยแต่งงาน
9. กระดีได้น้ำ น. อาการแสดงความดีอกดีใจตื่นเต้นจนตัวสั่น
10. กระดุกแข็ง ว. ไม่ตายง่ายๆ
11. กระดุกร้องได้ น. ผลสะท้อนของชากรรมที่ทำให้จับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้คล้ายกับว่ากระดุกของผู้ตายร้องบอก
12. กระดุกสันหลังของชาติ น. ส่วนที่สำคัญที่สุดของชาติ หมายถึง ชาวนา
13. กระต่ายตื่นตูม น. อาการที่ตื่นเต้นตกใจโดยไม่ทันสำรวจให้ถ่องแท้ก่อน
14. กระต่ายสามขา ว. ยืนกรานไม่ยอมรับ , กระต่ายขาเดียว ก็ว่า
15. กระต่ายหมายจันทร์ น. ผู้ชายที่หมายปองผู้หญิงที่มีฐานะดีกว่า
16. กระแต่วับ ก. หน้าเป็น เช่น แต่ล้วนตัวต่อแหลกระแต่วับ (พระอภัยมณี)
17. กระโถนทองพระโรง น. ผู้ที่ใครๆ ก็ใช้ได้ หรือผู้ที่ใครๆ ก็พากันรุมใช้อยู่คนเดียว เหมือนกับกระโถนทองพระโรง ซึ่งใครๆ ก็ป่วนลงที่นั่น

18. กลมเป็นลูกมะนาว , กลิ้งเป็นลูกมะนาว ว. หลบหลีกไปได้คล่องจนจับไม่ติด(มักใช้ในทางไม่ดี)
19. กลับเนื้อกลับตัว ก. เลิกทำชั่ว หันมาทำความดี
20. กลับหน้ามือเป็นหลังมือ ก. เปลี่ยนแปลงหรือทำผิดไปจากเดิมอย่างตรงกันข้าม, พลิกหน้ามือเป็นหลังมือ ก็ว่า
21. กล้านักมักบิ่น ว. กล้าเกินไปมักจะอันตราย
22. กลิ้งครกขึ้นขึ้นภูเขา ก. ทำงานที่ยากเกินความสามารถของตน
23. กลิ้งเป็นลูกมะนาว ว. หลบหลีกไปได้คล่องจนจับไม่ติด (มักใช้ในทางไม่ดี)
24. กัดหางตัวเอง ว. พุดวนไปวนมา
25. กาคาบพริก ว. ลักษณะที่คนผิวดำแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีแดง
26. กำขี้ดีกว่ากำตด ได้บางดีกว่าไม่ได้ไรเลย
27. กำแพงมีหู ประตูมีช่อง , กำแพงมีหู ประตูมีตา น. การที่พูดหรือทำอะไรให้ระมัดระวัง แม้จะเป็นความลับเพียงไร ก็อาจมีคนล่วงรู้ได้
28. กิ่งทองใบหยก ว. เหมาะสมกัน (ใช้แก่หญิงชายที่แต่งงานกัน)
29. กินเกลือกินกะปิ ว. โง่ กินเกลบกินรำ ก็ว่า
30. กินเกลบกินรำ ว. โง่กินเกลือกินกะปิ ก็ว่า
31. กินที่ลับไขที่แจ้ง ก. เปิดเผยเรื่องที่ทำกันในที่ลับ
32. กินน้ำตา ก. ร้องไห้ , เศร้าโศก
33. กินน้ำได้ศอก ก. จำต้องยอมเป็นรองเขา , ไม่เทียบหน้าเทียมตา, (มักหมายถึงเมียน้อย ที่ต้องยอมลงให้แก่เมียหลวง)
34. กินน้ำพริกกินถ้วยด้วย ก. จำเจอยู่กับเมียคนเดียว
35. กินน้ำไม่เผื่อเลี้ยง ก. มีอะไรใช้ให้หมดทันที ไม่คิดถึงข้างหน้า
36. กินน้ำเห็นปลิง รู้สึกตะขิดตะขวงใจ เหมือนกินน้ำเห็นปลิงอยู่ในน้ำก็กินไม่ลง
37. กินบนเรือนขึ้นหลังตา ก. เนรคุณ
38. กินบ้านกินเมือง ก. เป็นเจ้าเมือง
39. กินบุญเก่า ก. ได้รับผลแห่งความดีที่ทำไว้แต่ปางก่อน(มักใช้เป็นสำนวนอุปมาแก่คนที่นอนกินนั่งกินสมบัติ)
40. กินปูนร้อนท้อง ก. ทำอาการมีพิรุณ ขึ้นเอง , แสดงอาการเดือดร้อนขึ้นเอง
41. กินรังแตน ก. มีอารมณ์เสียแล้วอะอะโวยวายเกินกว่าเหตุ
42. กินลมกินเลี้ยง ก. ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย
43. กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา ว. เละเทาะไม่มีระเบียบ

44. กินเหล็กกินไหล ว. ทนต่อความเหน็ดเหนื่อยหรือความเจ็บปวดได้อย่างปกติ
45. กินอยู่ปาก อยากอยู่กลับท้อง ว. รู้ดีอยู่แล้วแสร้งทำเป็นไม่รู้
46. กู่ไม่กลับ ก. ไม่ฟังคำทัดทาน , ห้ามไม่อยู่
47. เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน ก. เก็บเล็กผสมน้อย ทำอะไรประกอบไปด้วยส่วนเล็กส่วนน้อยโน่นบ้าง
นี่บ้าง จนสำเร็จเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา
48. เกลียดตัวกินไข่ ก. เกลียดตัวเขาแต่อยากได้ประโยชน์จากเขา มักใช้เขาคู่กับ เกลียดปลา
ไหลกินน้ำแกง ว่า เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง
49. เกลียดตัวกินไข่ ก. เกลียดตัวเขาแต่อยากได้ประโยชน์จากเขา มักใช้เขาคู่กับ เกลียดปลา
ไหลกินน้ำแกง ว่า เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง
50. เกี่ยวแฝกมุงป่า ก. ทำอะไรเกินกำลังความสามารถตัวเอง
51. แกลงดินหาเสี้ยน ก. รนหาเรื่องเดือดร้อน ก็ว่า แกลงดินหาเสี้ยน
52. แกะดำ น. คนที่ทำอะไรผิดเพื่อนฝูงในกลุ่มนั้นๆ (ใช้ในทางไม่ดี)
53. ใกล้เกลือกินด่าง ก. มองข้ามหรือไม่รู้ค่าของดีที่อยู่ใกล้ตัวซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน
กลับไปแสวงหาสิ่งอื่นที่ดีต่อกว่า , อยู่ใกล้ผู้ใหญ่แต่กลับได้ไม่ดี
54. ไก่แก่แม่ปลาช่อน น. หญิงค่อนข้างมีอายุที่มีสามีแล้วและเล่ห์เหลี่ยมมาก และมีภริยา
จัดจ้าน
55. ไก่อรงบ่อน น. ผู้ที่อยู่ในฐานนะตัวสำรอง ซึ่งเรียกมาใช้เมื่อไรก็ได้
56. ไก่อเห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ ว. ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับของกันและกัน
57. ไก่อ่อน ว. อ่อนหัด ยังไม่ชำนาญ

ข

58. ขนหน้าแข้งไม่ร่วง ว. ไม่กระทบกระเทือนถึงเดือดร้อน (ใช้แก่ผู้มั่งมีที่ต้องจ่ายเงินแม้จะไม่
มากแต่ก็ดูเหมือนเป็นจำนวน เล็กๆ น้อยๆ)
59. ขนทรายเข้าวัด ก. ทำบุญกุศลโดยวิธีนำหรือ ขนทรายไปก่อเจดีย์ทรายที่วัด, หา
ประโยชน์ให้ส่วนรวม
60. ขนผสมน้ำยา ว. พอดีกัน จะว่าข้างไหนดีกว่ากันไม่ได้
61. ขนเป็นยา น. คำติมักทำให้ได้สติหรือสำนึกตัว , มักใช้เข้าคู่กับ หวามเป็นลม ขม
เป็นยา
62. ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า ก. บังคับขืนใจผู้อื่นให้ทำตามที่ต้องการ เช่น จะจัดแจงแต่งตาม
อารมณ์เรา เหมือนข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า ก็ว่า
63. ขว้างงูไม่พันคอ ก. ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับมาสู่ตัวเอง
64. ขวานผ่าซาก ว. โผงผางไม่เกรงใจใคร (ใช้แก่ภริยาพูด)

การใช้สำนวนให้ถูกต้องตามความหมาย

1. ข้อใดใช้สำนวน ไม่ ถูกต้อง (Onet/51)
 1. คุณสุนีย์ทะนุถนอมลูกสาวราวกับไข่มุกในหิน
 2. คุณสุนทรได้ทีที่พี่แพะไล่ซื้อหุ้นธนาคารไว้เก็งกำไรหลายพันหุ้น
 3. คุณสุภาเป็นห่วงสุขภาพสามี จึงมักติดตามไปไหนมาไหนด้วยเสมอเป็นเงาตามตัว
 4. คุณสุพรเป็นห้องปากแตก ชอบนำเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยของสมาคมเราไปโพนทนา
2. สำนวนในข้อใดกล่าวถึง อุปนิสัยของคน (Onet/51)
 1. โปรดสัตว์ได้บาป
 2. เจียบเป็นเป่าซาก
 3. ผ่อนสั้นผ่อนยาว
 4. กระดังจาลนไฟ
3. ข้อใดสื่อความหมายว่า “โอกาสย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์” (Anet/51)
 1. น้ำขึ้นให้รีบตัก น้ำน้อยแพไฟ
 2. น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้นอก
 3. น้ำมาปลากินหมด น้ำลดมดกินปลา
 4. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย
4. ข้อความคู่ใดที่มีความหมายตามนัย ต่างกัน (Anet/51)
 1. เชื้อไม้ทั้งแถว - ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น
 2. กระท่ายขาเดียว - กระท่ายสามขา
 3. ทำนาออกมกล้า - ฆ่าความเสียตายพริก
 4. ซ้าเป็นการนานเป็นคุณ - ซ้าๆได้พั่วสองเล่มงาม
5. คำประพันธ์บทนี้ตรงกับสำนวนใด (Anet/51)

“ หน้าเข้มขึ้นซ้อยเช่น ถ้อยจ๋าคำเจ้อยหวาน หัวใจตั้งดาบผลาญ เขาเหล่านี้กล่าวไว้	บัวบาน ซาบได้ ชนมชีพ ว่าผู้ทรชน “
---	--

 1. หน้าไหว้หลังหลอก
 2. ปากหวานกันเปรี้ยว
 3. หน้าเนื่อใจเสื่อ
 4. ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก
6. สำนวนข้อใดใช้ในความหมายเดียวกัน (Anet/51)
 1. วางก้าม - วางโต
 2. วางข้อ - วางปิ้ง
 3. วางมาด - วางตัว
 4. วางท่า - วางหน้า
7. ข้อใดมีความหมายไปในทางตรงข้ามกัน (Anet/51)
 1. ปลาหมอตายเพราะปาก - ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
 2. เสียผิวเสียนวล - รักรนวลสงวนตัว
 3. ฆ่าควายเสียตายพริก - เสียตายเกลือเนื้อเน่า
 4. ได้คืบจะเอาศอก - คืบก็ทะเลศอกก็ทะเล

8. ข้อใดมีความหมายในทำนองเดียวกัน (Anet/51)

9. ข้อใดใช้สำนวน ผิด (Anet/51)

1. เขาก้มหน้าก้มตา รับกรรมที่ได้ทำไว้
2. เธอขยันทำงานจนเงยหน้าอ้าปากได้
3. เขาสู้อุ้มหน้าอยู่ตามประสา ยากโดยไม่ปริปาก
4. ตั้งแต่เขามีฐานะร่ำรวย พฤติกรรมของเขากลับหน้ามือเป็นหลังมือ

1. ถ้าท่านจะใช้คำประพันธ์ต่อไปนี้ขึ้นนำเรื่อง น่าจะคิดได้ว่าท่านจะพูดเรื่องอะไร (มข./51)

“ นกอยู่ฟ้าหากนกไม่เห็นฟ้า ปลาอยู่น้ำย่อมปลาเห็นน้ำไม่
ไส้เดือนไม่รู้ดินว่าฉันใด หนอนย่อมรู้ดวงตารู้อาจม “

1. หญ้าปากคอก
2. เส้นผมบังภูเขา
3. ไกลไกลเกินจินตนาการ
4. เอาหูไปนาเอาตาไปไร่

1. สำนวนใดมีความหมายว่าเป็น ศัตรู (Anet/50)

1. ลิ่นกับพัน
2. เกล็ดจิ้มเกล็ด
3. ขมื่นกับปูน
4. ชิงกีร์รา ช่าก็แรง

2. สำนวนในข้อใดมี แนวคิด ในทำนองเดียวกัน (Anet/50)

1. ปากหวานกันเบรี่ยว / ปากว่าตาขยิบ
2. ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น / คุณช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่
3. พบไม้งามเมื่อขวานบิน / เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่
4. ชีปล่อยปลาแห้ง / เกล็ดดตัวกินไข่ เกล็ดปลาไหลกินน้ำแกง

1. สถานการณ์ต่อไปนี้ตรงกับสำนวนในข้อใด (Onet/50)

“ เมื่อวานนี้คุณสมศรีอธิบายวิธีให้บริการบนเครื่องบินให้คุณสายใจฟัง แม้คุณสายใจเป็นแอร์โฮสเตส แต่เธอก็นิ่งฟังอย่างตั้งใจ “

1. น้ำนิ่งไหลลึก
2. จุดใต้ตำตอ
3. สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ
4. เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน

- ข. เขาโกรธน้องชายมากจนเลือดเข้าตา แต่ทำอะไรไม่ได้
- ค. พ่อเธอหายป่วยก็ปีกกล้าขาแข็ง ขับรถไปต่างจังหวัดคนเดียว
- ง. หลังจากซื้อของเสร็จแล้ว เธอกับเขาก็เดินเคียงบ่าเคียงไหล่กันออกมาจากร้าน

การใช้สำนวนให้ถูกต้องตามความหมาย

1. ข้อใดใช้สำนวนคำพังเพย ไม่ถูกต้อง (มี.ค./48)
 - ก. อย่าทำงานอย่างแก้ผ้าเอาหน้ารอด
 - ข. นักเรียนมีหนังสือดีแต่ไม่ยอมอ่าน ก็เหมือนไก่ได้พลอย
 - ค. พวกหมาเห่าใบตองแห้งพอเจอของจริงก็หนีหมด
 - ง. เขาทำตัวเหมือนงูเห่าที่เนรคุณคนที่เคยช่วยเหลือ
2. สำนวน “ จับตัววางตาย “ มีความหมายตรงกับข้อใด (มี.ค./48)
 - ก. จับให้ได้แม้ต้องจับตาย
 - ข. หาบุคคลที่สามารถตายแทนได้
 - ค. หวังรู้วันเวลาที่จะจากโลกนี้ไป
 - ง. กำหนดตัวบุคคลให้ประจำหน้าที่โดยเฉพาะ
3. ข้อใดมีสำนวน ไม่ถูกต้อง (ต.ค./47)
 - ก. จับปลัดจับผลู ม้าดีดกะโหลก หัวมังกุท้ายมังกร
 - ข. กงก่ากงเกวียน จุดได้ตำตอ กระจ่ายตื่นตูม
 - ค. หมายน้ำบ่อหน้า เบี้ยบายรายทาง หมาหวงก้าง
 - ง. จับปลาสองมือ เลื่อนนักมกได้แด้ ตกกระไดพลอยโจน
4. ข้อใดเป็นสำนวนที่สร้างจาก ความเชื่อ ของคนไทย (ต.ค./47)
 - ก. วันโกนไม่ละ วันพระไม่เว้น
 - ข. ซื่อควายหน้านา ซื่อผ้าหน้าหนาว
 - ค. ตักน้ำใส่กะโหลก ชะโงกดูเงา
 - ง. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

การใช้สำนวนให้ถูกต้องตามความหมาย (17)

1. สภาพการณ์ของ วิภา ในข้อความต่อไปนี้ ควรตรงกับข้อใดมากที่สุด (มข./50)

“ วิภาเมื่ออยู่ใกล้ใคร นอกจากจะไม่เคยชมใครแล้ว เธอยังทำให้เขาเหล่านั้นอึดอัด เพราะพฤติกรรม อย่างไม่เกรงใจ โดยคิดว่าตนเองจริงใจ ดังนั้นแม้ว่าเธอจะเป็นคนดี แต่กลับไร้เสน่ห์ และทั้งใครๆก็ไม่อยาก อยู่ใกล้ “

 1. ขวานผ่าซาก
 2. บาปบริสุทธิ์
 3. ปากกับใจตรงกัน
 4. เป็นคนดีไม่ง่าย ถ้าไร้เสน่ห์
2. “ อย่าดูถูกบุญกรรมว่าทำน้อย น้ำต้าย่อยยากเมื่อไรได้หนักหนา “
ข้อใดมีความหมายสอดคล้องกับคำประพันธ์ข้างต้นนี้ (มข./50)
 1. น้ำหยดลงหิน ทุกวันหินมันยังกร่อน
 2. มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท
 3. นกน้อยทำรังแต่พอตัว
 4. ดินพอกหางหมู
1. สถานการณ์ต่อไปนี้ตรงกับสำนวนในข้อใด (Onet/49)

“ ครอบครัวของเขาถูกฟ้องล้มละลาย แต่ภรรยาและลูกของเขาก็ยังใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือย ขับรถ ราคาแพงๆ กินอาหารภัตตาคาร “

 1. จมไม่ลง
 2. เจ้ายศเจ้าอย่าง
 3. เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง
 4. กินข้าวร้อน นอนตื่นสาย
2. ข้อใดใช้สำนวนไม่ถูกต้อง (Onet/49)
 1. หนังสือพิมพ์ลงข่าวการจับผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ ไม่นานข่าวก็เงียบหายกลายเป็นคลื่นกระทบฝั่ง
 2. เด็กคนนั้นรูปร่างแคระแกรน แต่ต่อสู้กับคนตัวโตๆได้ เพื่อนๆเรียกเด็กพริกขี้หนู
 3. เขาทำตัวราวกับเป็นอัศวินม้าขาวมาช่วยพวกเราไว้ทันเหตุการณ์พอดี
 4. วันหนึ่งๆไม่ทำอะไร ทำตัวลอยไปลอยมาเหมือนว่าติดลม
3. คำที่ขีดเส้นใต้ในข้อใดใช้ได้ถูกต้อง (Onet/49)
 1. นารี ตกกระไดพลอยโจน กับบุรุษ หลังจากดูใจกันมานาน
 2. วาฬโลมาเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดหนึ่งที่ ตกหลุม ครั้งละตัว
 3. ปีนี้ฝนทิ้งชว่นาน ปลาจำนวนมากจึง ตกคลัก อยู่ในหนองที่น้ำงวด
 4. เพื่อนมาชวนเขาไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ เขาจึง ตกปล่องปล่องขึ้น ทันที
4. ข้อความต่อไปนี้ตรงกับสำนวนในข้อใด (Anet/49)

“ มยุราถูกตำหนิว่า ชอบทำอะไรที่เกินความสามารถของตนเอง “

1. พี่ข้างจับตักแตง
2. ตำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ
3. เกี้ยวแฝกมุงป่า
4. ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม

5. ข้อความต่อไปนี้สรุปความได้ตามข้อใด (Onet/49)

“ การสั่งงาน การตัดสินใจ ควรจะมาจากนายเพียงคนเดียว มีหลายคำสั่งก็แย่ สมมติถ้ามาฆ่าลากเกวียนตัวเดียว แต่มีคนขับสองคน คนหนึ่งสะบัดแล้ให้เดินทางขวา อีกคนให้ไปซ้าย ม้ามันไม่รู้จะไปทางไหน “

1. มากหมอมากความ
2. ล่ามม้าสองปาก
3. ชักไปให้เรือเสีย
4. ข้างสองเจ้าบ่าวสองนาย

5. ข้อใดใช้สำนวนคำพังเพยได้ ถูกต้อง (มี.ค./48)

1. พอลืมตาอ้าปากได้ ทุกคนก็รู้สึกหิวข้าวทันที
2. คนสมัยนี้ชอบกินข้าวแดงแกงร้อน เพราะเป็นอาหารสุขภาพ
3. หลังเลิกเรียนแม่จะเตรียมข้าวใหม่ปลามันไว้ให้ลูกกิน
4. การลงทุนต้องดูจังหวะ เมื่อโอกาสดีน้ำขึ้นให้รีบตักจะได้กำไรงาม

6. ข้อใดใช้สำนวน ผิด (มี.ค./48)

1. วารุณีไม่ชอบทำงาน เพราะเป็นคนประเภทถนิมสร้อย
2. ผู้ใหญ่จะสอนเสมอว่า เกรกรรมนั้นจะส่งผลต่อผู้ทำเหมือนกงเกวียนกำเกวียน
3. เขาเอาใจออกห่างโดยไปเข้ากับศัตรูของเรา
4. ความรู้ที่เธอสอนเขานั้นยากเกินที่เขาจะรับได้ เหมือนกับสี่ขอให้ควายฟัง